

راهنمای تهیه مستند نیازمندی‌ها RFP توسعه سامانه

NOZHAN

مرداد ۹۹

نسخه: ۱.۰.۳

مقدمه

شرکت آرمان پردازان نوژن به صورت تخصصی در زمینه طراحی وبسایت، اپلیکیشن و پلتفرم‌های کسب و کار فعالیت دارد. عطف به تجربیات مرتبط و با تکیه بر تحلیل اطلاعات جمع آوری شده از مشتریان، دپارتمان بازاریابی و فروش نوژن، خلاء جدی در بخش تنظیم مستند نیازمندی‌ها (RFP) را شناسایی کرده است. لذا بر آن شدیم تا در راستای مسئولیت اجتماعی خود، با ارائه فرم دریافت نیازمندی‌ها، اشخاصی که قصد سفارش پلتفرم‌های کسب و کار را دارند یاری دهیم.

بدیهی است که مستند نیازمندی‌های دقیق و اصولی، زمینه ساز توسعه ساختارمند سامانه شده و از بروز خطا جلوگیری خواهد کرد. استفاده از مستند نیازمندی‌های (RFP) استاندارد، امکان مقایسه شرکت‌های مختلف در بخش‌های فنی، تخصصی، مالی و زمانی را ممکن می‌سازد. علاوه بر این، برآوردهای زمانی و هزینه‌ای ارائه شده مبتنی بر مستند نیازمندی استاندارد، از اعتبار بیشتری برخوردار هستند. امید است تا این مستند زمینه‌ساز تسهیل و استانداردسازی تنظیم مستند نیازمندی‌ها در پروژه‌های نرم افزار باشد.

هرگونه استفاده از این مستند اعم از تجاری و غیرتجاری تنها با ذکر منبع مجاز است.
#به‌هم‌احترام‌بگذاریم

گروه نوژن

۱ مشخصات سند

هر سند فنی دارای مشخصاتی است که قابلیت مدیریت نسخه‌های متفاوت و ویرایش‌های آتی در آن امکان پذیر باشد. برخی از مشخصات حائز اهمیت به شرح زیر می‌باشد:

- شماره مستند (شماره منحصر به فرد مستند)
- نام و نام خانوادگی تهیه‌کننده / گردآورنده / مستندساز
- تاریخ تنظیم
- ورژن مستند
- جدول تغییرات ورژن (نام مستندساز / تاریخ / تغییرات)

۲ مشخصات کارفرما

در پروتکل اجرای پروژه شرکت نوژن، می‌بایست مشخصات کارفرما مشخص بوده تا بر اساس آن به بخش‌های مربوط ارجاع شود. همچنین در طراحی رویکردهای یکپارچه مانند Total Solution، زمینه فعالیت کارفرما حائز اهمیت است. از مواردی که نیاز است تا در مستند نیازمندی‌ها ذکر شود می‌توان به لیست ذیل اشاره کرد:

- نوع شخصیت کارفرما (حقیقی / حقوقی)
- دپارتمان(ها) درگیر در توسعه سامانه
- زمینه فعالیت کارفرما
- گستره‌ی راهکارهای آنلاین در کسب و کار فعلی
- نماینده (Contact Person) و راه ارتباطی

۳ هدف و مشخصات کلی پروژه

این بخش مهمترین قسمت طراحی سامانه‌های آنلاین و به تبع آن توسعه یک پروژه به شمار می‌رود. در این بخش باید «حس» سامانه منتقل و نیازهایی که می‌بایست با توسعه سامانه پاسخ می‌گیرد، طرح شود. با توجه به اهمیت توسعه سامانه‌های آنلاین، نیاز است تا در این بخش، به تفصیل از جنبه‌های مختلف مورد بررسی قرار گیرد. برخی از پارامترهای حائز اهمیت در این بخش ذیلاً شرح داده شده است.

۱.۳. بوم مدل کسب و کار (BMC)

سامانه آنلاین عملاً یک کسب و کار بوده و هر کسب و کار نیازمند بوم مدل کسب و کار است. مبنای طراحی سامانه در شرکت نوژن، بوم مدل کسب و کار استروالدر است. با توجه به اهمیت اجزای این بوم در توسعه سامانه پیشنهاد می‌شود تا این مدل در مستند نیازمندی‌ها درج گردد. پارامترهایی مانند ارزش پیشنهادی و مزیت رقابتی از جمله مواردی هستند که نقش به‌سزایی در «رویگرد» توسعه سامانه داشته و نقشه راه تمرکز بر نقاط قوت کسب و کار است.

عنوان:		تنظیم‌کننده:		تاریخ:	
بخش‌بندی مشتریان Customer Segments	ارتباط با مشتریان Customer Relationships	ارزش پیشنهادی Value Propositions	فعالیت‌های کلیدی Key Activities	شرکای کلیدی Key Partners	
کانال‌ها Channels	منابع کلیدی Key Resources				
جریان درآمدی Revenue Streams			ساختار هزینه Cost Structure		

www.apnozhan.com

نارگودانی، شرکت آرمان پردازان نوژن - توسعه‌دهنده راهکارهای اختصاصی وب و اپلیکیشن

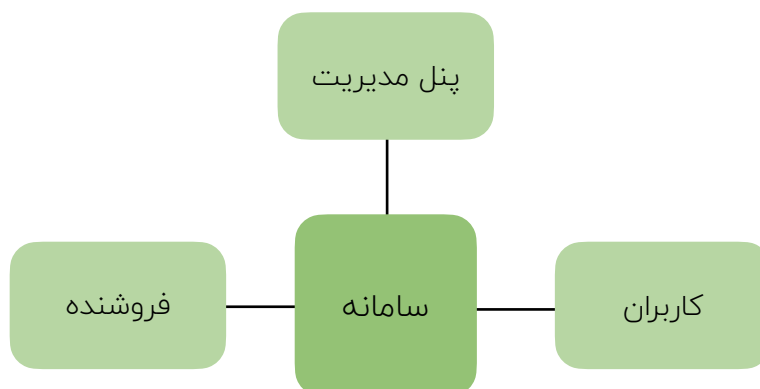
نام بخش	توضیحات	مثال
بخش مشتریان	منظور سگمنت مشتریان هدف کسب و کار شماست. در این بخش ویژگی‌های مشتریان کسب و کار خود را تشریح کنید.	- جوانان علاقه‌مند به تکنولوژی در بازه سنی ۱۸ الی ۳۰ سال - بانوان شاغل و دارای فرزند
ارتباط با مشتریان	از چه طریقی با مشتریان خود در ارتباط هستید؟	- وبسایت و اپلیکیشن - کانال تلگرام / پیج اینستاگرام
کانال توزیع	از چه طریقی کالا/خدمات شما به دست مشتریان می‌رسد؟	- ارسال با پیک / تیپاکس / پست
ارزش پیشنهادی	مهمترین بخش هر کسب و کاری ارزش پیشنهادی آن است. ارزش پیشنهادی شامل پارامترهایی است که منحصر به کسب و کار شما هستند، تکرار آن‌ها سخت یا غیر ممکن است، کپی برداری زمان‌بر است و یا هزینه بسیار زیادی می‌طلبد.	- دانش تخصصی در حوزه IoT - تجربه در تولید انبوه کالای پتروشیمی - هوشمندی و اتوماسیون سامانه - کسب و کار آفلاین فعال و پویا - روابط بین‌المللی انحصاری
فعالیت‌های اصلی	رسالت اصلی کسب و کار شما چیست؟ کسب و کار شما قرار است چه ناکارآمدی را شکار و آن را برطرف سازد؟ چه فعالیت‌هایی باید برای خلق ارزش پیشنهادی کسب و کار شما صورت پذیرد؟	- سفارش آنلاین غذا از رستوران‌ها - ارائه سرویس تاکسی اینترنتی ارزان - جذب نیروی متخصص کسب و کار آنلاین - ارائه خدمات ۲۴/۷ به مشتریان
منابع اصلی	منابعی که کسب و کار شما در اختیار دارد چیست؟ این منابع می‌توانند مادی یا معنوی باشند.	- منابع انسانی متخصص - سرمایه اولیه - مالکیت یک واحد اداری - معدن / حق تقدم / سهام
شرکای کلیدی	کسب کار شما با کدام بیزینس‌ها تعامل دارد و با آن‌ها داد و ستد دارد. به عبارت بهتر منافع مشترکی دارد؟	- شرکت نوژن (توسعه دهنده سامانه) - شرکت شماره ۱ - تامین کننده مواد اولیه - شرکت شماره ۲ - تامین کننده لجستیک
ساختار هزینه‌ها	هزینه‌های کسب و کار شما چیست؟	- توسعه پلتفرم کسب و کار آنلاین - حقوق و دستمزد - هزینه لجستیک / تجهیزات - مارکتینگ
جریان درآمد	درآمد کسب و کار شما از چه طریقی است؟	- پلن حق اشتراک (Subscription) - دریافت کمیسیون - فروش سیستم - تبلیغات اشخاص در پلتفرم

۲.۳. هویت بصری برگرفته از هویت برند

این سامانه چه پیامی قرار است به مخاطب منتقل کند؟ در واقع این بخش پیامی است که برگرفته از هویت برند قرار است در بخش‌های «بصری» سامانه به کاربر منتقل شود. قطعا ارائه هویت برند در طراحی هویت بصری و به تبع آن، رابط و تجربه کاربری راهگشا خواهد بود. اگر هویت بصری یا هویت برند شما هنوز تکمیل نشده است می‌توانید با ذکر عبارات و همچنین رنگ اصلی هویت برند خود ما را در درک این موضوع یاری کنید.

۳.۳. زیربخش‌ها و اجزای پروژه

در این بخش می‌بایست زیرسامانه‌های پروژه به تفصیل بیان شوند. همچنین که چه نیازمندی‌هایی باید برای هر یک پیاده‌سازی شود. در ذیل نمونه‌ای از اجزای پروژه فرضی با موضوعیت مارکت پلیس (بازارگاه) ارائه شده است:

قابلیت‌های مورد انتظار	اولویت	پلتفرم‌های اجرا	ساید کاربری
ثبت نام با استفاده از تلفن همراه و ایمیل + اعتبار سنجی	۱	اندروید / iOS / وب	کاربران
امکان ثبت پیش سفارش	۳		
امکان ثبت سفارش و انتخاب سبد خرید	۱		
قابلیت پرداخت از طریق اعتبار حساب / درگاه پرداخت / پرداخت درمحل	۲		
امکان مقایسه کالاهای مختلف با یکدیگر	۱		
امکان جستجوی متنی در میان کالاهای موجود	۱		
انتخاب شبوه / زمان ارسال	۲		
امکان پیشنهاد دهی هوشمند به کاربران بر اساس رفتار در سامانه	۱		
امکان جستجوی پیشرفته در میان کالاها / دسته‌بندی‌ها	۲		
امکان ثبت کد تخفیف هنگام خرید	۱		
ثبت کالای درخواستی برای اضافه شدن به سامانه	۴		
...	...		

ساید کاربری	پلتفرم‌های اجرا	اولویت	قابلیت‌های مورد انتظار
پنل مدیریت	وب	۱	تخصیص سطح دسترسی
		۳	دریافت خروجی اکسل سفارشات
		۱	مشاهده سوابق مالی هر کاربر + دریافت خروجی اکسل
		۲	گزارش مالی فروشنده بر مبنای زمان تسویه و تراز مالی
		۱	مشاهده سفارشات جاری / خاتمه یافته / لغو شده / در انتظار
		۱	مدیریت و ویرایش کالاهای موجود
		۲	امکان ویرایش سفارش در صورت بروز مشکل / خطا
		۱	امکان بازگشت وجه به اعتبار حساب کاربر در صورت لغو سفارش
	

۴.۳. بیان سناریوهای کاربری

عنوان شود که به عنوان کاربر سامانه از سامانه چه توقعاتی در تعامل وجود دارد. این امر نوژن را در طراحی بهتر تجربه کاربری اصولی و منطبق بر نیاز کاربران یاری می‌کند. مثلاً:

- کاربر بتواند در پروفایل خود سفارشات جاری را ببیند و آن را ویرایش کند
- فروشنده بتواند بر اساس پارامترهای مختلف سفارشاتش را مرتب سازی کند

۵.۳. فیچرها، قابلیت‌ها و ویژگی‌های کلی سامانه

در این بخش می‌بایست بیان شود که چه قابلیت‌ها، توانمندی‌ها و راهکارهایی باید در سامانه پیش‌بینی گردد. برخی از این توانمندی‌ها به دلیل دامنه گسترده ممکن است در بخش قبلی عنوان نشوند. نمونه‌ای از این موارد در ذیل آورده شده است:

- قابلیت ارسال اعلان (Notification) برای گروه کاربری خاص
- قابلیت ایجاد تخفیفات با سقف/کف مبلغ، برای گروه‌های خاص کالاها
- قابلیت ارسال سفارش با شیوه‌های مختلف مانند پیک / پست و ...
- پیش‌بینی حد اعتباری برای فروشندگان بر اساس ضمانت‌نامه ارائه شده
- امکان رصد ایونت‌های کاربران در کلاینت‌ساید
- درگاه پرداخت ارزی / ریالی / ارز دیجیتال

۶.۳. رقبا/پروژه‌های مشابه (داخلی و خارجی)

این قسمت در واقع شامل Benchmark پروژه شما است. به عبارت بهتر بررسی سامانه‌های موجود با این موضوع فعالیت، نقاط قوت، نقاط ضعف و بررسی اینکه مزیت رقابتی و ارزش پیشنهادی کسب و کار شما تا چه اندازه می‌تواند در رقابت برتری کسب کند. همچنین این بنچمارک می‌تواند ایده‌های جدیدی به ذهن شما انتقال دهد. ارائه رقبا و سامانه‌های مشابه، موجب می‌شود تا نوژن راه حل‌های مختلفی را برای رسیدن به سامانه مطلوب بررسی کند. علاوه بر این، سلیقه و احساس شما از کسب و کار آنلاین ایده‌آل‌تان به بهترین شکل ممکن به شرکت منتقل شود. در تحلیل رقبا، تمرکز بر نقاط قوت و ضعف این سامانه‌ها است تا نقاط ضعف در سامانه جدید کم‌رنگ‌تر و نقاط قوت بیشتری خلق شوند. به عنوان مثال:

رقیب	نقاط قوت	نقاط ضعف	اکشن پلن بر اساس تحلیل
آمازون	تنوع محصولات	محدودیت فعالیت در ایران	- تنوع بیشتر در ارائه خدمات
	ارسال اریگان	عدم تطابق زمان جغرافیایی	- ارائه تخفیف جهت جذب مشتری
	شرکای کلیدی قوی	رابط کاربری قدیمی	- طراحی امروزی محصول - ارائه زمان‌بندی / شیوه ارسال متنوع

۷.۳. بسترهای اجرای پروژه

یکی از بخش‌های مهم در توسعه سامانه، بسترهای اجرای پروژه است. هر یک از سایدهای کاربری می‌بایست تحت پلتفرمی کاربردی و متناسب با نیاز و حجم استفاده توسعه یابند. بنابراین می‌بایست برای هر سایدهای بستر مورد نیاز جهت توسعه (اندروید، iOS و وب) ذکر گردد. همچنین شرکت نوژن بر اساس پارامترهای مختلفی پیشنهاد بهینه خود در مورد سایدهای توسعه را به شما اعلام می‌کند. به عنوان مثال:

- کاربران سامانه: وب، اندروید، iOS
- پنل فروشندگان: وب
- لجستیک: اندروید
- پنل مدیریت: وب

۸.۳. نیازمندی‌های فنی و غیر فنی

در جریان اجرای پروژه ممکن است برخی از موارد فنی (مانند سبد تکنولوژیک) و غیر فنی (مانند شرایط پشتیبانی) برای شما حائز اهمیت باشد. از این رو می‌بایست این موارد را با ذکر جزئیات در مستند نیازمندی‌ها قید نمائید. متأسفانه برخی موارد که از نظر مشتریان بدیهی تلقی می‌شوند، توسط برخی شرکت‌ها نادیده گرفته شده و عملاً اجرایی نمی‌شوند. پیشنهاد می‌شود این موارد نیز حتماً ذکر و مورد پیگیری قرار گیرند. نمونه:

نوع نیازمندی	اکشن پلن بر اساس تحلیل
فنی	- توسعه سرور-ساید سامانه با معماری میکرو سرویس
غیر فنی	- استقرار تیم پشتیبانی مستقر در سازمان
فنی	- SLA ارائه خدمات، بهبود و به‌روز رسانی سامانه
فنی	- شرایط و روال‌های ارائه نسخه‌های Major و Minor
غیر فنی	- دریافت فاز خاص یا زیرسامانه‌ای از محصول در زمان‌های مشخص
فنی	- دریافت سورس کد پروژه و مستندات استاندارد کلیه ساید‌های سامانه
...	...

۹.۳. زمان‌بندی و هزینه

برای توسعه‌ی هر سامانه نرم افزاری پارامترهای هزینه و زمان در صدر توجه هستند. چرا که در صورتی که این ۲ پارامتر بالانس نباشند، در مسیر اجرای پروژه مشکلاتی رخ خواهد داد. در مستند نیازمندی‌ها می‌بایست اگر محدودیت زمان یا هزینه دارید، طرح کنید چرا که این ۲ مورد در ارائه پیشنهاد اجرا (Proposal) نقش دارند. ممکن است پروژه‌ای به خاطر فورس زمانی، هزینه‌ای به مراتب بالاتر نیاز داشته باشد یا بالعکس. بر این اساس شرکت برای شما پیشنهاد قیمت و برنامه زمان‌بندی تحویل فاز به فاز زیرسامانه‌ها را آماده و ارائه خواهد کرد. لازم به ذکر است طرح محدودیت‌های زمان و هزینه در مستند نیازمندی‌ها امری اصولی و مطابق با استاندارد بین‌المللی است.

محدودیت‌های بودجه‌بندی زمان و هزینه
- مدت زمان اجرای پروژه: حداکثر ۶ ماه
- بودجه‌بندی هزینه برای توسعه کل سامانه: حداکثر ۳.۵۰۰.۰۰۰.۰۰۰ ریال

۴ جمع بندی

موارد فوق به صورت عمومی جمع آوری شده اند و در صورتی نیاز می‌توانید موارد دیگری پیرامون توسعه سامانه را به آن بیفزایید. مجدداً خاطر نشان می‌گردد که عدم تنظیم مستند نیازمندی‌ها (RFP)، صدمات جبران ناپذیری به فرآیند توسعه سامانه وارد می‌کند. تنظیم RFP ارتباطی با ابعاد پروژه ندارد و برای هر پروژه‌ای در هر Scale و سایزی، نیاز است.

همچنین مستند نیازمندی‌های منسجم، از یک سو امکان مقایسه پیشنهادات شرکت‌های مختلف با یکدیگر و انتخاب بهترین گزینه را میسر می‌سازد و از سوی دیگر ارزش پیشنهادی شرکت‌های توسعه‌دهنده را برای شما مشخص می‌سازد.

پایان